

yılların cazip Internet oyunlan arasında yer alacak. Bundan bir-iki yıl önce modemle oynanan oyunlan gördüğümde çok heyecanlanmışım. Ama artık bu gibi oyunlar insanlar için oldukça normal şeyler oldu. Açıkçası Internet üzerinde oynayacağım ilk DOM'u ipte çekiyorum.

3D Web

Son zamanlarda gündeme gelen 3D Web'in dili VRML (Virtual Reality Markup Language). Silicon Graphics tarafından geliştirilen bu standart, yine Silicon Graphics'in geliştirdiği ve yüksek performanslı üç boyutlu uygulamalarda bir standart halini alan OpenGL dilinin bir ölçüde Internet uyarlaması. Bu teknolojide öncü şirketlerden biri olan Silicon Graphics'in hedefi VRML'i destekleyen herhangi bir Web Browser yazılımına ve sanal gerçeklik uygulamalarında kullanılan power glove, joystick, head mounted display gibi donanımlarla Internet üzerinde eş zamanlı sanal gerçeklik uygulamaları. Şu anda güçlü bir PC üzerinde bile sanal gerçeklik uygulamalarının çok hızlı olmadığını düşünürsek, gelecekte Internet'in ne kadar hızlı bir ağ olacağına inancımız sanırım daha fazla olur.

Yavaş ve derinden

Internet üzerindeki sofistike uygulamaların bugün önünü tıkayan iki büyük engel bulunuyor. Bunlardan biri Internet'in yavaş bir ağ olması. Belki ülke içinde Internet nisbeten daha hızlı çalışıyor, ama bu yetersiz. Önemli olan ben Japonya'da ya da ABD'de bir Web sayfasına ulaştığımda, o sayfanın bana sabit diskten resim açma hızına yakın bir hızda gelmesi. Tabii, bağlı bulunduğunuz şirket içindeki yerel ağ da bile bu kadar hızlı olmazken, Internet'in nasıl bu kadar hızlı kazanacağı oldukça büyük bir merak konusu olabilir.

Geleceğe geri dönüş

Büyük olasılıkla gelecekte Internet hatlarını hızlı fiber optik ISDN hatlarla alacağız. Bu hatlar aynı kablolu TV gibi olacak. Her semtte, elektrik trafosuna benzer bir Internet sunucu istasyonu bulunacak.

Bu istasyonlarda Internet'e o semtteki insanların hesaplarını kontrol eden ve kolay erişimi için geniş indekslere sahip sunucular ve yönlendiriciler bulunacak. Buralar çok

hızlı hatlarla ara istasyonlara ve oradan da Internet omurgasına bağlanacak. Taşraya ve tatil bölgelerine fiber optik hat döşemek biraz zaman alacağından, oralarda Internet istasyonları doğrudan uydu hattı aracılığıyla ara istasyonlara ve omurgaya bağlanacak. Bu hatlar leased-line olacak. Aynı kablolu TV gibi. Bu hattı alan abonelerin IP numaraları ve kendi domain adları olacak (tabii ki Virtual Domain).

Bu hizmeti sağlamak için çeşitli iletişim şirketleri olacak. Aynı telefon şirketleri gibi. Bu hatlar ve altyapı özel şirketler tarafından kurulduğu için ucuz ve kaliteli bir yapı olacak. Internet şirketleri kısa zamanda yaygınlaşacak ve yeni bir sanal para sistemi gelişecek. Eğer kredi kartı şirketleri buna ayak duramazsa kısa zamanda kapanacak.

Güvenliğin çok düşük olduğu Internet'te güvenlik çözümleri sağlayan şirketler, önümüzdeki yıllarda giderek büyüme gösterecek. Bu güvenlik şirketlerinin en yaygın hizmetleri, geçiş ve veri transferi güvenliği olacak. Geçiş güvenliğinde, belli noktalardaki verilere ulaşmak için belli şifreler gerekecek ve bu şifrelere göre yetkilendirme yapılacaktır. Bir veri paketinin güvenli ve doğru iletilmesindeki yine güvenlik şirketlerinin işi olacak. Bu noktada ticari bilgiler, şirketler arası gizli bilgiler vb. verilerin güvenli olarak gerekli kişilere iletilmesi de bu şirketlerin işi olacak. Güvenlik şirketleri çok büyük risk aldığından dolayı, ileride Internet güvenliği sağlayan bir şirket oldukça fazla kazanacak. Askeri ve devlete ait bazı gizli bilgilerin güvenliğini ise, yine devletin bünyesinde bulunan resmi güvenlik şirketleri sağlayacak.

Ve sonrası...

Internet'in daha uzak bir gelecekte geleceği nokta ise, kablolu TV ile bütünleşik bir Internet. Teletext gibi Internet uyumlu TV'ler gelecekte oldukça rağbet edilen beyaz eşyalar arasında olacak. Ailede herkesin kendi şifresi olacak ve özellikle çocuklar şifreleri doğrultusunda izin verilen Web sayfalarında gezebilecek. Ayrıca TV kumandasının üzerine FTP, Home Page, Net Search gibi birkaç düğme daha gelecek. Görüntülü telefon ve video konferans uygulamaları Internet üzerinden yapılacak. TV seyretmekle, Internet'te dolaşmanın pek bir farkı kalmayacak. Herşey bir ağın içinde toplanacak. Ama dikkat edilmesi gereken birşey daha var. Bugün için Internet'in sahibi yok. Ancak bir gün biri sahiplenmeye kalkarsa!..

TELEKOM

METİN ÖZSAVRAN
TürkNet İletişim Ltd. Genel Müdürü

Stratejiler - II Bir zombi tekel: TURNET

Eski Bir Türk atasözü "Az tamah çok zıyan verir" der.

Doğrusu Internet ya da başka iletişim hizmetlerinde tekel hakkı hevesleri ancak amatörlerce yaraşabilir.

Zaten ortadan kalkma yolunda olan Türk Telekom A.Ş.'nin tekel haklarının konsorsiyumlara satılması, gereğinden fazla riskli bir senaryodur.

Bu yazıda amacımız TURNET girişimini özellikle hedef değil, sadece örnek olarak özel Internet erişim hizmetleri konusunda bir başlangıç çerçevesi sunmaya çalışmaktır.

Kitlelerin haklı beklentileri ile Internet erişim hizmetleri, Türk özel telekomünikasyon endüstrisinin oluşmasında öncülük rol almaktadır. Dünya çapında medya desteği olan küresel Internet ağı, Türk halkına rönesans çapında yenilikler sunacak bir bilgi akımı açma potansiyeline sahiptir.

Türk Telekom A.Ş. (TT) Türk halkının malıdır. Türk halkının çıkarları gereği parça parça özelleştirdiğimiz bu ulusal kurum, serbest rekabet kuralları içinde iletişim hizmetleri sunan özel şirketlere destek vermeye devam edecektir. Bu ihtiyacı sebebi, TT'nin halen mevcut hizmetleri yeterli kalite ve uygun fiyatlarla sunamaması, yeni iletişim hizmetlerini getirmekte yetersiz kalmasıdır.

Internet erişimi konusunda bugüne kadar yaşanan olaylar şöyle özetlenebilir:

A. Yüksek fiyatlı ve kısıtlı uluslararası hatlar küçük ve orta çaplı şirketlerin Internet hizmetleri sunmasını 1.5-2 yıl geciktirmiştir.

B. Politika eksikliği ve tutarsız uygulamalar güçlü grupların ve yabancı şirketlerin bu girişimlere ağırlık vermesini engellemiştir.

C. Tüm bunlara rağmen Internet hizmeti için hat isteyenlere yeterli süratte hizmet verilememiştir.

D. Kararını vermiş olan gruplar da TURNET duyurusu ile bekleme içine sokulmuştur.

Bütün bu gereksiz gecikmelere gerek kamu gerekse özel sektörde liderlik eksikliği neden olmuştur. Başka bir deyişle bilgilendirilmemiş ya da mali yapısı güçlü olmayan şirketlerimiz kendilerine bir yol sunulmasını, kamu ise vatandaşlarının gelip haklarını talep etmesini beklemiştir. Sonuçta kamu kendi çıkarlarına hizmet eden bir teklif yapınca, nedense kimi büyük şirketlerimiz bu anlamsız teklifin üzerine kıskançlıkla atlamışlardır. TURNET ihalesinin açıldığı günlerde tekrar tekrar bunun bir Internet tekel olmayacağını açıkladığı unutulmuş, pratik olarak da tekellerin imkansızlaştığı göz ardı edilmiştir. Her nedense TT'nin %70'in karşılığını nasıl vereceği, finansal uygulama-

nabilirlik planlarında ele alınmamıştır.

Kanımızca ihaleye katılan gruplar Internet'i ucuz ve sağlam bir omurga üzerinden sunmak istediğini söyleyen TT'ya şu mesajları vermeli idiler:

1. Internet için kullanılacak uluslararası ve yurtiçi hat fiyatlarında indirimden gideniz.
2. Ekipman yatırımına katılınız.
3. Bir anonim şirket olarak kâr payı hakkınızı başka yollarla ödeyiniz.
4. Kendiniz yapınız. Gelirin %70'ini değil, %100'ünü alarak bu hizmeti bize siz veriniz.
5. Karışmayınız. Yani, uluslararası şirketlerin hatlarını kullanmamıza engel olmayınız.

Burada bizce en önemli madde, sonuncu olanıdır. Sorunun kökeninde TT'nin uluslararası hatlarda ve diğer iletişim hizmetlerinde halen yersiz tekel konumu yatmaktadır.

Halkın başvuru muhatabının TT olması, bu geçici tekel durumunun özel şirket ve konsorsiyumlara satılmasını gizleyemez.

Üzülerek söylemeliyiz ki, bu finansal yapısı ile TURNET doğmamış bir ölüm ya da sinema dili ile bir "zombi" olmaktan öteye gitmekte epeyce zorlanacaktır.

Türk halkına ucuz ve kaliteli Internet ve diğer uluslararası iletişim hizmetleri sunmak için kuvvetle talep edilmesi gereken ve hemen atılabilecek adımların bazıları şunlardır:

1. TT'nin gerçekte Internet hizmetleri sunma imkanı bulunmadığının ve bu hizmetleri sunacak şirketlere zorluk çıkarılmayacağını açıklanması.
2. Internet hizmetlerinde kullanılacak tüm hatlarda indirimden gidilmesi.
3. Uluslararası hat tekelinden daha fazla uzatmadan ortadan kaldırılması.

Bu politikalar kısa zamanda güçlü özel Internet omurgaları yaratacak, fiyatları düşürecek, iletişim sektörünü büyütecek ve daha güvenli ilişkiler yaratacaktır.

Uluslararası bağlantılarda TT'nin tekel olması için hiçbir teknik neden yoktur. Örneğin, Internet ve diğer uluslararası hizmetler için uygun bir imkan uluslararası VSAT bağlantılarıdır. Yurtiçi kiralık hatlar kullanmadığından daha güvenli olan bu bağlantılar için, hiç bir TT imkanı kullanılmadığı halde, pahalı IBS uydu ücretleri istenmektedir.

Ulusal güvenlik de telekomünikasyon tekellerini açıklayamaz. Bu mantık ile tüm uluslararası ve yurtiçi otobüs seferlerini ordumuzun yapması gerekirdi.

Tekeller geçmişte var olan mali kısıtlamaların sonucu idi. Bugün bu kısıtlamalar ve tekeller ortadan kalkmıştır.

İletişim Adresi:

e-mail: özsvra@ibm.net